

Sesilija Ahern

DAR

Prevela
Branislava Radević-Stojiljković

■ Laguna ■

Naslov originala

Cecelia Ahern
THE GIFT

Copyright © Cecelia Ahern 2008

Translation Copyright © 2010 za srpsko izdanje, LAGUNA

*Roku i Džeju,
najvećim darovima,
obojici u isto vreme.*

Toplo zahvaljujem svojoj porodici na njihovom prijateljstvu, ohrabrivanju i ljubavi: mama, tata, Džordžina, Niki, Roko i Džeju, volim vas.

Veliko hvala svim mojim prijateljima koji unose radost u moj život: Jo Jou i Leoniju za Rantaramas.

Hvala Ahoju Makoju što je podelio sa mnom svoje znanje o brodovima.

Zahvaljujem timu izdavačke kuće Harper Kolins za podršku i veru u mene, što me je beskrajno hrabrilo i podsticalo;

hvala Amandi Ridaut i urednicama Lin Dru i Kler Bord.

Fiona Makintoš i Mojra Rajli, hvala vam.

Hvala i tebi, Merijen Gan O’Konor, za to što si bila Ti.

Pet Linč i Viki Satlou, hvala vam.

Hvala i svima vama koji čitate moje knjige, večno sam vam zahvalna za podršku.

Sadržaj

1. VOJSKA TAJNI.	11
2. JUTRO POLUOSMEHA	15
3. DEČAK S ČURKOM	22
4. POSMATRAČ CIPELA	31
5. TRINAESTI SPRAT	43
6. ZAPEČAĆENA POGODBA.	59
7. U OGLEDALU	64
8. PUDING I PITA	79
9. DEČAK S ČURKOM 2	96
10. JUTRO POSLE.	98
11. ŽONGLER	120
12. BRZA TRAKA.	135
14. DEČAK S ČURKOM 3.	139
15. DOME, SLATKI DOME	141
16. BUĐENJE	152
17. SUDAR U NOĆI.	165

18. POKLONJENO	178
19. LU SE SREĆE S LUOM	191
20. DEČAK S ĆURKOM 4.	207
21. ZVEZDA DANA	213
22. OVO JE VREME...	232
23. IZNENAĐENJE!	247
24. DUŠA POČINJE DA SHVATA	258
25. NAJLEPŠI DAN	271
26. SVE JE POČELO S MIŠEM	294
27. BADNJE VEČE	300
28. ZA DOBRA STARA VREMENA	319
29. DEČAK S ĆURKOM 5.	328

1
Vojska tajni

KAD BISTE SE RANO UJUTRU NA BOŽIĆ PROŠETALI NEKIM prigradskim naseljem, pored fasada nalik šećerlemama, ne biste se mogli odupreti utisku da blistavo ukrašene kuće nalikuju uvijenim paketima ispod jelki koje se nalaze unutra. Jer svaka u sebi krije tajnu. Iskušenje da bocnete i gurnete paket jednako je provirivanju kroz razmak na zavesama kako biste načas osmotrili porodicu zaokupljenu božićnim jutrom i uhvatili intimni trenutak kakav se čuva od radoznalih očiju. Za spoljašnji svet, u spokojnoj pa ipak pomalo sablasnoj tišini kakva vlada samo ovoga jutra u godini, domovi stoje rame uz rame kao obojeni vojnici-igračke: ispršeni, uvučenih stomaka i ponosni, čuvaju sve ono što se nalazi unutra.

Ujutro na Božić kuće su škrinje s blagom skrivenih istina. Venčić na vratima kao prst na usni; navučene roletne kao sklopljeni očni kapci. A onda će se, u nekom trenutku,

iza spuštenih roletni i navučenih zavesa pojaviti topao sjaj, najmanji mogući nagoveštaj da se unutra nešto zbiva. Kao zvezde na noćnom nebu koje se golom oku ukazuju jedna po jedna, nalik sićušnim grumenčićima zlata prosejanim iz potoka, pale se svetla iza roletni i zavesa u polumraku zore. Dok se nebo osipa zvezdama i nastaju milioneri, soba za sobom, kuća za kućom, ulica se budi.

U božićno jutro napolju vlada spokoj. Prazne ulice ne bude strah; u stvari, deluju sasvim suprotno. Oličenje su bezbednosti i – uprkos hladnoći u to doba godine – topline. Iz raznih razloga bolje je da se ovaj dan u svakom domaćinstvu provede unutra. Dok je napolju turobno, unutra je čitav svet jarkih, pomahnitalih boja, histerija cepanja papira za uvijanje poklona i letećih traka u svim bojama. Vazduh je pun božićne muzike i prazničnih mirisa cimeta i začina i raznoraznih drugih divota. Radosni uzvici, zagrljaji i zahvaljivanje prašte kao petarde. Božićni dani se provode unutra; napolju nema ni žive duše, svako ima krov nad glavom.

Na ulicama su, kao tačkice, samo oni koji su na putu iz jedne kuće u drugu. Zaustavljaju se kola i istovaruju pokloni. Kroz otvorena vrata struje zvuci pozdravljanja i lebde u hladnom vazduhu, kao zagonetne najave onoga što se dešava unutra. A onda, baš kad dospete nadomak, upijate atmosferu i poziv – spremni da ušetate preko praga, nepoznati ali sa osećajem da ste dobrodošao gost – ulazna vrata se zatvaraju i odnose ostatak dana, podsećajući da to nije vaš trenutak.

Upravo u ovom kraju kuća-igračaka jedna duša luta ulicama. Ova duša nije u stanju da vidi tajnoviti svet kuća. Ova duša se spremila za rat, želi da odveže mašnu i podere hartiju ne bi li otkrila šta je u unutrašnjosti broja dvadeset četiri.

Za nas nije ni od kakve važnosti šta rade stanovnici kuće broj dvadeset četiri, mada, ako baš morate da znate, dečak star deset meseci, zbunjen velikim zelenim, treperavim i bodljikavim predmetom u uglu sobe, pruža ruku da dohvati sjajnocrveni ukras koji smešno iskrivljeno odražava poznatu punačku pesnicu i bezuba usta. Dok se dvogodišnjakinja valja u papiru za uvijanje, kupajući se u svetlucanju kao nilski konj u blatu. Pored njih, *on* stavlja dijamantsku ogrlicu oko *njenog* vrata, dok njoj zastaje dah, ruka joj polazi ka grudima i odmahuje glavom u neverici, baš kao što je videla da rade žene u crno-belim filmovima.

Ništa od ovoga nije bitno za *našu* priču, premda mnogo znači onome što stoji u vrtu ispred kuće broj dvadeset četiri i gleda u navučene zavesa na prozoru dnevne sobe. Četrnaestogodišnjak s bodežom u srcu ne vidi šta se događa unutra, ali može da pogodi zahvaljujući mašti koju mu pothranjuje svakodnevno majčino plakanje.

Pa zato podiže ruke iznad glave, povlači se, svom snagom zamahuje i baca predmet koji je držao. Pa odstupa da gleda s gorkom radošću kako smrznuta ćurka teška oko sedam kilograma razbija prozor dnevne sobe broja dvadeset četiri. Navučene zavesa ponovo imaju ulogu prepreke između njega i njih, i usporavaju let ptice kroz vazduh.

Kako nije živa pa ne može sama da se zaustavi, sad – zajedno sa iznutricama – brzo pada na patos pa se vrti i klizi po njemu, sve do mesta na kom će se konačno smiriti, ispod jelke. Njegov dar njima.

Ljudi, kao i kuće, imaju svoje tajne. Ponekad tajne stanuju u njima, a ponekad oni stanuju u svojim tajnama. Snažno ih grle i privijaju uz sebe, uvijaju jezik oko istine. Ali posle nekog vremena istina prevladava, uzdiže se nad svim ostalim. Grči se i migolji unutra, raste sve dok otečeni jezik više ne može da se obavija oko laži, dok ne dođe vreme da reči ispljuneš i pustiš da istina poleti kroz vazduh, da grune u svet.

Ovo je priča o ljudima, tajnama i vremenu. O ljudima koji, slično kao i paketi, kriju tajne, koji se prekrivaju slojevima omotača sve dok ne poklone sebe pravoj osobi koja će ih odmotati i pogledati unutra. Ponekad moraš dati sebe nekome da bi video ko si. Ponekad se moraš razmrsiti i rasparati da bi stigao do jezgra.

Ovo je priča o osobi koja samoj sebi otkriva ko je u stvari. O osobi koja se razmrsila i rasparala i čije se jezgro razotkrilo svemu što je važno. A sve što je važno razotkrilo se njemu. Baš na vreme.

2

Jutro poluosmeha

NAREDNIK RAFAEL O'RAJLI SE POLAKO I PAŽLJIVO KRETAO po skućenoj čajnoj kuhinji policijske stanice u Hautu, u mislima se stalno iznova baveći onim što je otkrio tog jutra. Ostalima poznat kao Rafi, što oni izgovaraju kao *Rej-fi*, on je pedesetdevetogodišnjak kome je ostalo još samo godinu dana do penzije. Nikada do sada ni slutio nije da će se radovati tom danu, sve dok ga jutrošnji događaji nisu zgrabili za ramena i izokrenuli ga kao staklenu kuglu s pahuljama, tako da je bio prisiljen da gleda kako se sve njegove predrasude rasipaju po zemlji. Sa svakim svojim korakom čuo je kako mu pod čizmama krckaju nekad čvrsto uvrežena verovanja. Ovo se jutro izdvaja od svih jutara i trenutaka koje je iskusio u četrdeset godina dugoj karijeri.

Sipao je u šolju dve kašičice instant kafe. Šolju u obliku njujorških policijskih kola doneo mu je iz Njujorka jedan od momaka iz stanice, kao božićni poklon. Pretvarao se da

ga pogled na nju vređa, ali potajno je u njoj nalazio utehu. Držeći je u rukama tog jutra kad ju je Kris Kringl odmotao, vratio se pedeset godina unazad, do časa kad je od roditelja za Božić dobio igračku policijski automobil. Taj je poklon budno čuvao sve dok ga jednom, preko noći, nije napustio i odbacio, pa je zarđao od kiše i njegova se posada morala pre vremena penzionisati. Sad je držao u rukama tu šolju i osećao potrebu da je gura po kuhinjskom pultu i oponaša zvuk sirene, sve dok ne udari o kesu sa šećerom koja će se – mada nikog neće biti da to vidi – prevrnuti i prosuti sadržinu preko kola.

Umesto da to uradi, osvrnuo se da proveri da li je sam u kuhinji pa dodao pola kašičice šećera u šolju. Sad malo samouvereniji, nakašljao se da prikrije zvuke kašičice koju je još jednom gurnuo u šećer i brzo usuo zahvaćenu gomilicu šećera u šolju. Pošto je nezapaženo prošao s dve kašičice, okuražio se i još jednom posegao za šećerom.

„Bacite oružje, gospodine“, začuo se zapovednički ženski glas s vrata.

Iznenaden neočekivanim prisustvom, Rafi je poskočio, a šećer iz kašičice se prosuo po pultu. Saobraćajna nezgoda između šolje i vreće šećera. Vreme je da pozove pojačanje.

„Uhvaćen si na delu, Rafi.“ Pultu je prišla njegova koleginica Džesika i otela mu kašičicu iz ruke.

Iz kredenca je izvadila šolju – Zečica Džesika, takođe poklon od Krisa Kringla – i gurnula je preko pulta ka njemu. Raskošne Džesikine porculanske grudi okrznule

su njegova kola, a u Rafiju se javila dečaćka misao kako je tip u kolima srećan.

„I ja ću kafu.“ Prekinula ga je u maštanju o sudaru njegovih ljudi sa Zečicom Džesikom.

„I ja *bih* kafu, *molim*“, ispravio ju je Rafi.

„*Molim*“, ponovila je kolutajući očima.

Džesika je bila novi regrut. Došla je u stanicu pre samo šest meseci, a Rafi joj je već i više nego privržen. Postala mu je slaba tačka ta dvadesetšestogodišnja, atletski građena plavuša visoka metar i šezdeset pet, koja sve uvek hoće i može, kakav god zadatak bio. Činilo mu se da je u mušku postavu unela potrebnu žensku energiju. Mnogi drugi su se s tim slagali, mada ne baš iz istih razloga kao Rafi. On je na nju gledao kao na ćerku koju nikad nije imao. Ili, koju je imao pa izgubio. Oterao je takve misli iz glave dok je posmatrao kako Džesika čisti prosuti šećer s pulta

Uprkos toj energiji, njene oči – bademastog oblika i toliko tamnosmeđe da izgledaju gotovo crne – u dubini nešto kriju. Kao da je odozgo dodat svež sloj zemlje kroz koji će vrlo brzo početi da probija korov ili ma šta to bilo što se raspada ispod. Njene oči kriju tajnu koju on ne želi mnogo da istražuje, ali zna da je baš to tera napred u onim izuzetnim, opasnim situacijama kad bi većina razumnih ljudi krenula suprotnim smerom.

„Neće me ubiti pola kašičice“, osorno je progundao pošto je otpio kafu, pomišljajući kako bi kafa bila baš kako treba da je uspeo da sipa još jednu.

„Ako te je zaustavljanje onog poršea prošle nedelje umalo ubilo, onda će te pola kašičice šećera sigurno ubiti. Da li ti to *baš hoćeš* da dobiješ još jedan srčani udar?“

Rafi je pocrveneo. „Bio je to srčani *šum*, Džesika, ništa više od toga, i malo tiše pričaj.“

„Trebalo bi da se odmaraš“, kaza ona, ovoga puta tiše.

„Doktor je rekao da sam savršeno normalan.“

„Onda doktoru treba pregledati glavu, ti nikada nisi bio savršeno normalan.“

„Poznaješ me tek šest meseci“, promumlao je pružajući joj šolju.

„Najdužih šest meseci u mom životu“, odbrusi ona. „Dobro, uzmi onda žuti šećer“, reče zatim, osećajući grižu savesti, pa zahvati kašičicom u kesu sa žutim šećerom i usu mu u kafu.

„Crni hleb, smeđi pirinač, žuti šećer... sve nešto smeđe i žuto. Sećam se kad mi je život bio u punom koloru.“

„A sigurno se sećaš i vremena kad si stojeći mogao da vidiš svoja stopala kad pogledaš naniže“, smesta mu uzvraća Džesika.

Da bi potpuno rastopila šećer u šolji, toliko je snažno mešala kašičicom da se u sredini pojavio vrtlog. Rafi je posmatrao taj vrtlog i zapitao se kuda bi dospao kad bi zaronio u njega.

„Ako umreš jer si ovo popio, nemoj kriviti mene“, reče pružajući mu kafu.

„Ako umrem, progoniću te dok si živa.“

Nasmejala se, ali joj nije bilo osmeha u očima, zamro je negde na putu od usana, negde oko nosa.

Gledao je kako portal u njegovoj šolji iščezava, kako prilika da uskoči u neki drugi svet nestaje brzo kao para iz tečnosti. Da, baš je pakleno jutro. Nema mnogo razloga za smeh. Ili možda ipak ima. Možda za poluosmehe. Nije mogao da se opredeli.

Rafi je pružio Džesiki šolju kafe što se pušila – crne bez šećera – pa su se oboje naslonili na pult, okrenuti jedno prema drugome, duvajući u kafu, stopalima čvrsto na zemlji, a mislima u oblacima.

On je proučavao Džesiku, koja je šakama obuhvatila šolju i napeto zurila u svoju kafu kao da je kristalna kugla. Voleo bi da jeste; mnogo bi voleo da imaju dar predviđanja kako bi zaustavili sve one događaje kojima su prisustvovali. Obrazi su joj bili bleđi, jedino su očni kapci oivičeni svetlocrvenim odavali kakvo im je bilo prepodne.

„Kakvo jutro, a, mala?“

Bademaste oči su blesnule, ali se zaustavila pa su otvrdnule. Klimnula je i otpila gutljaj kafe. Po izrazu lica koji je pokušavala da obuzda shvatio je da se opekla, ali ona je izazivački srknula i drugi gutljaj. Prkoseći čak i kafi.

„Kad sam prvi put bio na dužnosti za Božić, celu smenu sam igrao šah s narednikom.“

Konačno je progovorila. „Blago tebi.“

„Aha“, klimnuo je glavom. „Tad, međutim, nisam tako mislio. Priželjkivao sam puno akcije.“

Četrdeset godina kasnije dobio je to što je priželjkivao i sad je hteo da sve vrati nazad. Da vrati poklon. Da vrati vreme.

„Jesi li pobedio?“

Prenuo se iz zamišljenosti. „Šta pobedio?“

„U šahu.“

„Ne“, nasmejao se. „Pustio sam narednika da pobedi.“

Džesika je nabrala nos. „Mene nećeš videti kako te puštam da pobediš.“

„Nimalo ne sumnjam u to.“

Procenivši da je napitak dostigao pravu temperaturu, Rafi je konačno otpio gutljaj kafe. Istoga časa se uhvatio za grlo, kašljući i pljujući, glumeći smrt, mada je znao da, uprkos svem njegovom trudu, nije smešno.

Džesika je samo podigla obrvu i nastavila da pijucka.

On se nasmejao pa se ćutanje nastavilo.

„Bićeš dobro“, uveravao ju je.

Ona je ponovo klimnula glavom i osorno odgovorila, kao da već zna to: „Aha. Jesi li zvao Meri?“

On klimnu. „Odmah posle. Kod sestre je.“ Redovna godišnja laž; bela laž za beli Božić. „A jesi li ti zvala nekog?“

Klimnula je, ali je odvrtila pogled, ne dodajući ništa, nikad ništa ne dodajući. „Jesi li... ovaj... jesi li joj rekao?“

„Nisam. Ne.“

„A hoćeš li?“

On se ponovo zagledao u daljinu. „Ne znam. Hoćeš li ti reći nekome?“

Ona sleže ramenima, a pogled joj, kao i uvek, ništa nije odavao. Pokazala je glavom niz hodnik, ka pritvoru. „Tamo te još čeka dečko s ćurkom.“

Rafi uzdahnu. „Kakvo traćenje.“ Nije pojasnio da li je pri tom mislio na svoj život ili na vreme. „Njemu bi dobro došlo da zna.“

Džesika je malo zastala, pa otpila nov gutljaj zureći u njega crnim bademastim očima preko ruba šolje. Glas joj je bio čvrst kao vera u ženskom samostanu, tako čvrst i lišen svake sumnje da nije morao da je pita da li je sigurna.

„Ispričaj mu“, rekla je odlučno. „Ako nikad nikom nećemo ispričati u životu, ispričaj bar njemu.“